

พลิกปม.. 'ผู้ดูแลเพื่อนมนุษย์' 'พยาบาล' ภารกิจยิ่งกว่าสุโรค

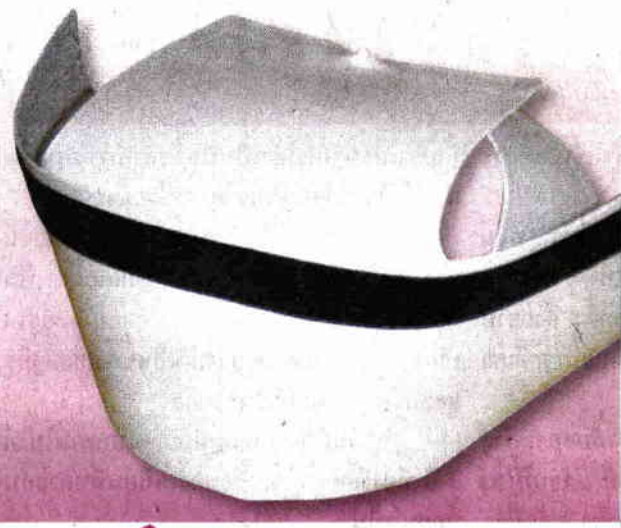

★เดลินิวส์★ วาไรตี้

“ไม่บรรจุ ลาออกยกกระทรวง 30 กันยายน 2560” เป็นประเด็นร้อนเกี่ยวกับ “พยาบาล” ในประเทศไทย ในช่วงสัปดาห์ที่ผ่านมา เป็นประเด็นร้อนเกี่ยวกับพยาบาลวิชาชีพพลุกจางชั่วคราวในโรงพยาบาลสังกัดกระทรวงสาธารณสุข ซึ่งในช่วงสัปดาห์นี้ หลังการประชุมคณะรัฐมนตรีครั้งใหม่ ประเด็นร้อนประเด็นนี้จะเย็นลงได้หรือไม่? หลายฝ่ายกำลังตามลุ้นตามดู??...

ที่แน่ ๆ “พยาบาล” มีความ “สำคัญ”...

วิชาชีพ พยาบาล เป็นวิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับการดูแลมนุษย์ โดยประยุกต์ใช้องค์ความรู้จากทฤษฎีไปสู่การปฏิบัติ ครอบคลุมงานสาธารณสุขทุกระดับชั้น ทั้งส่งเสริมสุขภาพ บำบัดรักษา และช่วยเหลือฟื้นฟู พยาบาลต้องประกอบวิชาชีพด้วยการอุทิศตน มีความเมตตา เสีย

สละ ไม่มีการกีดกันหรือแบ่งแยกทางเชื้อชาติ ศาสนา ฐานะทางเศรษฐกิจ และการเมือง

“การพยาบาล” ตามความหมายที่ ฟลอเรนซ์ ไนติงเกล ริเริ่มไว้ หมายถึง กิจกรรมการช่วยเหลือผู้เจ็บป่วย เพื่อให้อยู่ในสภาวะที่จะต่อสู้กับโรคภัยไข้เจ็บได้อย่างดีที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้ ทั้งร่างกายและจิตใจ เช่นเดียวกับความหมายที่เสนอไว้โดย เวอร์จิเนีย เฮนเดอร์สัน โดยสังเขปคือ การพยาบาลคือการช่วยเหลือบุคคล ทั้งยามปกติและยามป่วยไข้ ในกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการส่งเสริมสุขภาพ ส่งเสริมการหายจากโรค เป็นการกระทำที่จะช่วยให้บุคคลกลับสู่สภาวะที่ช่วยตนเองได้โดยเร็วที่สุด

แม้การพยาบาลจะแบ่งออกได้หลายสาขา อาทิ การพยาบาลเด็ก การพยาบาลวิฤติและฉุกเฉิน การพยาบาลระยะสุดท้าย การพยาบาลจิตเวช การพยาบาลศัลยศาสตร์ การพยาบาลชุมชน แต่ก็มีแนวโน้มทางใน “การพยาบาล” เดียวกัน

ภารกิจที่สำคัญของการพยาบาล คือการดูแลให้มีความสุขสบาย **ช่วยเหลือบุคคลให้สามารถจัดการกับปัญหาทางสุขภาพและการเจ็บป่วยได้** หน้าที่หนึ่งของพยาบาลจึงมุ่งที่จะวิเคราะห์ข้อมูลทางการพยาบาล เพื่อให้ข้อวินิจฉัยทางการพยาบาล ให้คำแนะนำ คำสอนด้านสุขภาพ เพื่อคงไว้ซึ่งสุขภาพอันดี และส่งเสริมผลการรักษา รวมถึงมุ่งด้านการดูแลตนเองของบุคคล ด้วยการส่งเสริมสนับสนุนของสมาชิกในครอบครัว ให้คำปรึกษาด้านสุขภาพอนามัยทั้งในภาวะปกติ ในขณะที่มีภาวะกดดัน อันเป็นเหตุให้สุขภาพเยี่ยงเบนไปจากปกติ และให้การดูแลด้านสรีรจิตสังคม โดยการใช้วิธีการพยาบาล

การปฏิบัติการพยาบาลของพยาบาลวิชาชีพในปัจจุบันได้มีการพัฒนามาเป็นลำดับ ตามการเปลี่ยนแปลงของความต้องการด้านบริการสุขภาพของประชาชน และตามความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

ทั้งนี้ วันที่ 12 พฤษภาคม ของทุกปี เป็น “วันพยาบาลสากล” โดยสหภาพพยาบาลระหว่างประเทศ องค์การวิชาชีพพยาบาลสากล ได้กำหนดและเริ่มครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2514 เพื่อสดุดีคุณงามความดีของ **ฟลอเรนซ์ ไนติงเกล** สตรีชาวอังกฤษ ผู้บุกเบิกวิชาชีพพยาบาล ที่มีอุดมการณ์ ความตั้งใจ ในการบำเพ็ญสาธารณประโยชน์เพื่อมวลมนุษย์ จนได้รับการยกย่องและเป็นที่รู้จักไปทั่วโลก รวมทั้งเพื่อให้คนทั่วไปยึดถือเอาเป็นแบบอย่าง ตลอดจนยังมีจุดมุ่งหมายให้พยาบาลทั่วโลกร่วมมือกันจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์แก่สาธารณชน และกำหนดแนวทางเพื่อให้พยาบาลทั่วโลกตระหนักถึงปัญหาสุขภาพในแต่ละปี

ฟลอเรนซ์ ไนติงเกล เกิดวันที่ 12 พฤษภาคม พ.ศ. 2363 ที่ฟลอเรนซ์ อิตาลี เกิดในครอบครัวคริสตจักรอังกฤษ เมื่ออายุ 20 ปี ได้ขอบิดามารดาเรียนพยาบาล แต่ไม่ได้รับการอนุญาต เนื่องจากสมัยนั้นงานพยาบาลไม่ได้รับการสนับสนุน แต่เธอก็มุ่งมั่นที่จะเสียสละเพื่อ

“เกี่ยวข้องกับผู้คนมากมาย นับแต่ลมหายใจแรก จวบจนลมหายใจสุดท้าย”

ดูแลผู้เจ็บป่วย โดยหาโอกาสไปเยี่ยมและดูงานตามโรงพยาบาลต่าง ๆ ในทวีปยุโรป จนสุดท้ายเธอก็ได้เข้าศึกษาอบรมวิชาพยาบาลที่เยอรมนี ต่อมาในปี พ.ศ. 2400 เกิดสงครามไครเมียในตุรกี ระหว่างรัสเซียกับฝรั่งเศส และอังกฤษ เธอได้อาสาดูแลทหารที่บาดเจ็บ เธอเสียสละทรัพย์สิน และขอเรียใครจัดหาเครื่องเวชภัณฑ์ต่าง ๆ เพื่อช่วยเหลือทหาร อีกทั้งยังได้ออกตระเวนเพื่อรักษาและให้กำลังใจทหารแม่ในเวลาค่าคืน จนได้รับสมญานามว่า “**สุภาพสตรีแห่งดวงประทีป (The lady of the lamp)**”

ภายหลังสงครามสิ้นสุด ฟลอเรนซ์ ในดิงเกล ได้ริเริ่มพัฒนากิจการพยาบาลให้ก้าวหน้า จนในที่สุดได้มีผู้ร่วมกันก่อตั้งกองทุนการศึกษาสำหรับพยาบาล “**ในดิงเกล**” เพื่อเป็นเกียรติแก่เธอ จากนั้นเธอก็ได้รับการยอมรับให้เป็นผู้จัดระเบียบด้านสุขภาพในกองทัพอังกฤษ และวางแผนงานด้านสุขภาพในอินเดีย จนก่อตั้งโรงเรียนพยาบาลที่เป็นต้นแบบของโรงเรียนพยาบาลทั่วโลก ทั้งนี้ ฟลอเรนซ์ ในดิงเกล ยังได้รับการยกย่องให้เป็นบุคคลสำคัญของโลก ในฐานะผู้บุกเบิก “**วิชาชีพการพยาบาล**”

สำหรับ ในประเทศไทย ก็มี “**วันพยาบาลแห่งชาติ**” ซึ่งตรงกับวันที่ 21 ตุลาคม ของทุกปี และที่สำคัญคือตรงกับ **วันคล้ายวันพระราชสมภพของสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี** ทั้งนี้ จากข้อมูลของสภาการพยาบาล สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงมีพระเมตตาเอื้ออาทรอยู่เสมอ ทรงสุภาพอ่อนโยน ทรงเลือกศึกษาด้านวิชาชีพการพยาบาล

ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจสืบสานพระราชปณิธานสมเด็จพระบรมราชชนก ด้านการแพทย์ การพยาบาล และการสาธารณสุข มาโดยตลอด

พระองค์ท่านโปรดเกล้าฯ ให้แพทย์และพยาบาลตามเสด็จ เพื่อตรวจรักษาชาวบ้านและตำรวจตระเวนชายแดนทุกครั้งที่เสด็จฯ ทรงเยี่ยมประชาชนในท้องที่ห่างไกล ทรงจัดตั้ง “**หน่วยแพทย์อาสาสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี**” หรือชื่อย่อว่า “**พอ.สว.**” ขึ้น เพื่อปฏิบัติงานร่วมกับตำรวจตระเวนชายแดน เพื่อดูแลรักษาประชาชนในหมู่บ้านห่างไกล นอกจากนี้ ยังได้พระราชทานทุนการศึกษาส่งเสริมนักศึกษาพยาบาลให้ได้รับการศึกษาต่อไปด้วย

สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงสำเร็จการศึกษาวิชาการพยาบาล และตลอดพระชนม์ชีพของพระองค์ ทรงปฏิบัติพระราชภารกิจในการพัฒนาสุขภาพอนามัย และคุณภาพชีวิตของประชาชน ทรงเปี่ยมล้นด้วยพระเมตตา และด้วยพระวิริยอุตสาหะ ทรงนำสิริสุขแก่ปวงชนทุกก้าวพระบาทที่เสด็จฯ ไปถึง พระองค์ท่านทรงเป็นแบบอย่างแก่ผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล ให้ตระหนักในภารกิจของวิชาชีพแห่งตน ว่าเป็นงานบริการสุขภาพที่มีความสำคัญ และมีคุณค่าแก่สังคม ทั้งนี้ ด้วยสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณล้นพ้น กระทั่งวงสาธารณสุขได้เสนอขอความเห็นชอบต่อคณะรัฐมนตรี กำหนดให้วันที่ 21 ตุลาคมของทุกปีเป็นวันพยาบาลแห่งชาติ นับตั้งแต่ปี พ.ศ. 2533 เป็นต้นมา

การศึกษาด้านการพยาบาลในประเทศไทยนั้น สถาบันการศึกษาในด้านนี้แห่งแรกในไทยก่อตั้งขึ้นเมื่อ 12 มกราคม พ.ศ. 2439 โดยสมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณ พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์เพื่อการก่อตั้ง และพระราชทานชื่อว่า **โรงเรียนหญิงแพทย์ผดุงครรภ์และการพยาบาลไข้** ซึ่งต่อมาเปลี่ยนชื่อเป็น **โรงเรียนพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัยศิริราช** และได้พัฒนามาเป็นลำดับอย่างต่อเนื่อง จนยกฐานะเป็น **คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล** เมื่อ 23 มิถุนายน พ.ศ. 2515

สมเด็จพระศรีพัชรินทราบรมราชินีนาถ ทรงเห็นว่าวิชาแพทย์ผดุงครรภ์มีความจำเป็นแก่ชีวิตของสตรี เนื่องจากในสมัยนั้นสตรีต้องเสียชีวิตเป็นจำนวนมากจากการคลอดบุตร จึงได้พระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์ตั้งโรงเรียนเพื่ออบรมผดุงครรภ์ขึ้นในบริเวณโรงพยาบาลศิริราช เริ่มเปิดทำการสอนเมื่อวันที่ 12 มกราคม พ.ศ. 2439 โดยใช้ชื่อว่า **โรงเรียนหญิงแพทย์ผดุงครรภ์และการพยาบาลไข้** สังกัดกรมศึกษาธิการที่ต่อมาเรียกว่ากระทรวงธรรมการ และทรงโปรดเกล้าฯ ให้ **ท่านผู้หญิงเปลี่ยน ภาสกรวงศ์** เป็นผู้อำนวยการคนแรก ซึ่งการศึกษาวิชาการพยาบาลในไทยจึงได้เริ่มต้นขึ้นตั้งแต่นั้น และในระยะต่อมาโรงเรียนได้พัฒนามาเป็นลำดับ จนเป็นโรงเรียนพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัย คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล

ในปี พ.ศ. 2515 โรงเรียนพยาบาลผดุงครรภ์และอนามัย คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล ได้รับอนุมัติให้ยกวิทยฐานะเป็น **คณะพยาบาลศาสตร์** เมื่อวันที่ 23 มิถุนายน นับเป็นคณะที่ 13 ของมหาวิทยาลัยมหิดล โดยมี **นางสงวนสุข ฉันทวงศ์** เป็นคณบดีคนแรก และคณะพยาบาลศาสตร์ การศึกษาด้านการพยาบาลในไทย ก็ได้มีวิวัฒนาการเรื่อยมา ตามการเปลี่ยนแปลงของสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ความก้าวหน้าทางการศึกษา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี มีการพัฒนามาตามลำดับจนปัจจุบัน

จากจุดเริ่มต้นของ **“พยาบาลไทย”** ที่เป็น **“ส่วนหนึ่งในกำลังหลักสำคัญในระบบสุขภาพของไทย”** ตลอดช่วงเวลา 121 ปีที่ผ่านมา ได้มีการทำงานร่วมกับทีมสุขภาพส่วนอื่น ๆ มาอย่างต่อเนื่อง มีความก้าวหน้าทั้งด้านวิชาการ การปฏิบัติการพยาบาล ตลอดจนงานวิจัย เพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงและความต้องการทางสุขภาพของคนไทยในทุกช่วงวัย

...ต่าง ๆ เหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งของเรื่องราวเกี่ยวกับ **“พยาบาล...นางฟ้าในชุดขาว”** ผู้ที่ทำหน้าที่ดูแล-รักษา วิชาชีพที่เกี่ยวข้องกับผู้คนมากมาย นับแต่ลมหายใจแรก จวบจนลมหายใจสุดท้ายของชีวิต.

● **จุฑามันท์ บุญกรหาญ** ●

